

ПАМ'ЯТІ В.Ф. КОВАЛЕНКА

Аграрна наука зазнала великої втрати. 2 жовтня 2012 р. на 73-му році пішов з життя доктор біологічних наук, професор, академік НААН, заслужений винахідник УРСР, лауреат Державної премії України в галузі науки і техніки В.Ф. Коваленко.

Віктор Федорович народився 1 січня 1940 р. у с. Власівка Глобинського району Полтавської області. Після закінчення Андріївського зоотехнічного технікуму трудову діяльність присвятив науковому забезпеченню галузі свинарства. У 1958 р. був направлений на роботу в Інститут тваринництва степових районів ім. М.Ф. Іванова «Асканія-Нова», де під керівництвом академіка Л.К. Гребеня розпочав наукову діяльність. Свої перші наукові роботи опублікував ще студентом у 1963 р. під час навчання на зоотехнічному факультеті Полтавського с.-г. інституту. Після його закінчення був направлений на роботу до Полтавського науководослідного інституту свинарства, де працював у лабораторії фізіології, яку очолював академік ВАСГНІЛ О.В. Квасницький. Під його керівництвом В.Ф. Коваленко у 1969 р. захистив кандидатську дисертацію на тему «Вивчення складу ембріотрофу у свиноматок», у 1988 р. — докторську на тему «Фізіологічні аспекти підвищення відтворювальної здатності свиноматок». У цьому інституті він пройшов шлях від молодшого наукового співробітника до заступника директора з наукової роботи. Останніми роками очолював відділ фізіології відтворення та годівлі.

Творча діяльність В.Ф. Коваленка була спрямована на пізнання глибин фізіології тварин, розробку новітніх біотехнологій та технологій виробництва і переробки продукції тваринництва. Ним встановлено ряд важливих принципово нових закономірностей відтворювальної функції свиней, що дало змогу істотно розширити і поглибити теоретичні основи

фізіології їх розмноження. Фундаментальним циклом робіт В.Ф. Коваленка вперше виявлено особливості вуглеводного, білкового, ліпідного та мінерального обміну в матці свиноматок у взаємозв'язку з метаболічними процесами у плодів упродовж їх розвитку; відкрито невідому у світовій науці закономірність, яка полягає в тому, що в печінці матері і плодів глікоген зазнає розщеплення та перетворення фосфоролітичним, амілолітичним і пентозофосфатним способом, а в ендометрії і плодкових оболонках — лише гідролітичним і пентозофосфатним. Ученим розроблено 2 фундаментальні теорії: локально-міжтканинної диференціації фізіологічних процесів у матці і про циклічну лабільність гомеостазу метаболічних процесів у матці ссавців.

Знайшла широке застосування на виробництві розроблена В.Ф. Коваленком технологія заморожування сперми. Вперше в Україні у 1972 р. ним запроваджено штучне осіменіння свиней в умовах потужних індустріальних підприємств з виробництва свинини, зокрема на Калитанському свиноматкоплексі потужністю 108 тис. гол. відгодівлі свиней за рік. За його проектами побудовано спеціалізовані станції штучного осіменіння в ряді областей України. Уперше у світовому свинарстві він довів можливість та потре-

бу синхронізації опоросів і запропонував ряд методів її застосування у виробництві.

Матеріали його розробок включені в понад 25 практичних рекомендацій та методичних посібників державного рівня. У його активі понад 400 опублікованих робіт, монографій, книг, брошур, 60 патентів та авторських свідоцтв і 11 раціоналізаторських пропозицій. Під його керівництвом розроблено 7 Державних стандартів України. Широкою популярністю користуються його праці, зокрема «Свинарство», «Відтворення поголів'я у промислому свинарстві», «Підвищення репродуктивної здатності свиноматок», «Довідник зооінженерних термінів» та ін.

Академік НААН В.Ф. Коваленко успішно поєднував наукову, виробничу та педагогічну діяльність. Він був професором Полтавського Національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка та очолював кафедру екології Полтавського Національного технічного університету імені Ю. Кондратюка. Під його керівництвом підготовлено 17 кандидатів і 1 доктор наук. Він був представником України в Європейській асоціації з відтворення домашніх тварин, членом учених рад із захисту дисертацій і редакційних колегій міжвідомчого збірника «Свинарство» та журналу «Наdejда Планети».

Коваленко В.Ф. нагороджений Почесною грамотою Президії Верховної Ради та Кабінету Міністрів України.

Його досягнення широко відомі серед науковців і практиків тваринництва. Як великий ентузіаст своєї справи, він назавжди залишиться одним із найкращих фахівців із фізіології тварин як в Україні, так і в усьому світі.

Світла пам'ять про Віктора Федоровича назавжди збережеться в наших серцях.

*Президія
Національної академії
аграрних наук України*